

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Schöpflin Aladár*
Cím: *A Petőfi-centenárium*

Forrás: *Szózat*

Bp.
(Hely)

1921. 10. 12
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Petőfi Társaság

Idő

"1921"

Személy

Közp. nyomt. XX. é. 22. sz. A Petőfi-centenárium

Irta: Schöpflin Aladár

A jövővi Petőfi-ünnepnek olyan nagynek és világraszólónek kell lenni, mint az olaszok Dante-ünnepé volt az idén. Ha azok, akik az ünnep rendezését magukra vállalták, jól végzik dolgukat, akkor ez lesz az első nagy alkalom nemzeti katasztrófánk óta, hogy önmagunk és az egész világ előtt dokumentáljuk, a magyarság egységét kultúrájának szeretetében, múltjához való ragaszkodásában és a jövőbe vetett hitében. Petőfi az a költő, akinek költészete és életpályája legmélyebbre hatolt be az egész magyar nép tudatába. Nincs magyar ember, aki ennek a szellemnek, hatásáról illetlenül marad: a székelv kocsislegény, mikor kedvesére gondol, Petőfi szavával fejezi ki szíve érzését és a legműveltebb magyar ember is ott érzi magában Petőfit a legmélyebb hatások között, amelyek valaha érték. Minden magyar emberben van valami Petőfiből s ezért az ő ünnepének össze kell forrasztani ennek a nemzetnek minden fiát.

A Petőfi-Társaság, mikor az ünnep rendezését vállalta, nagy felelősséget vett magára, de ha az ünnep sikerült, ezzel jóváteheti mindazokat a mulasztásokat, amelyek Petőfi emlékének ápolása és kultuszának lemélyítése dolgában terhelik. Eddig inkább csak kihasználta Petőfi nimbuszát a maga népszerűsítésére, csak kapott Petőfitől, adni nem adott Petőfi emlékének. Most tehát meg kell hogy erőltesse kissé az invencióját a társaság vezetősége.

Pekár Gyula a társaság vasárnapi ülésén tett jelentést azokról a programtervekről, amelyek szerint az ünnepet meg akarják ülni. Elég gazdag és sokféle program: mintegy a közönség előkészítésül a magyar dalköltészet múltjának bemutatása zenés matinékon a Nemzeti Színházban, aztán Petőfi-matiné, Petőfit ismerető könyvecske és Petőfi-bibliográfia kiadása. Szilveszter estéjén

díszelőadás a Nemzeti Színházban s utána lakoma, stb. Ha azonban lehántjuk az előadott programról Pekár szép és lendületes jelzőit, nem sok marad más, mint a szokásos ünneplő sablon, egy kicsit megsokszorozva. Ami pedig marad, az ellen igen komoly aggodalmak lehetnek annak, aki fontos dolognak tartja az egész ünnep komolyságát és irodalmi színvonalát. Bajosan lehet szerencsés ötletnek tartani, hogy dramatizálni akarják Petőfi életét. Ez olyan föladat, amelyet nem lehet jól megoldani. Lehet a legnagyobb drámairói lehetőség, aki vállalja a föladatot, hogy „lehetőleg összefüggő képekben mutassa be Petőfi rövid, de annál csodálatosabb sejtelmekkel teli életét” — és drámája mégse lesz jó, mert az anyag, amelyet földolgoz — ezt minden önkritikával dolgozó íróember tudja és érzi — nem alkalmas a drámai földolgozásra. A költő élete sokkal ismeretesebb, semhogyn szabadon lehetne alakítani, — egy dramatizált életraaj pedig a dolgok természeténél fogva unalmas, élettelen és csak arra alkalmas, hogy kedvét szegje a közönségnek. Kérve kérjük a társaságot, álljon el ettől a teljesen művésztlenül elgondolt tervtől, mert nagyon könnyen az önkéntelen humor birodalmába sodorhatja vele az egész ünnepet és kiteheti derék föltökárát. Szávay Gyulát egy olyan kudarcnak, amelyet ez a derűs- és rugalmaslelkű poéta nem érdemel meg.

Az ünnep rendezőségének értenie kell ahhoz is, hogy jószívből fakadó, de téves ambíciókat tapintatosan visszaszorítson, mert földolgoz mégis csak az, hogy az ünnep méltó legyen a költőhöz, akit ünnepelünk. Épp oly kevésbé tudunk lelkesülni a Petőfiről szóló regény eszméjéért. El tudjuk képzelni, hogy valaki pompás regényt tud írni Petőfiről, de nagyon kétséges, hogy lehet-e ezt a regényt megrendelésre, terminusra írni. Jó írónak az inspirációja nem szokott kormányozható lenni. Nem hiszem, hogy a Petőfi-Társaság kitünő regényíró tagjai, például Herczeg Fecenc vagy Gárdonyi Géza, vagy Ambrus Zoltán, vállalkoznának ennek a regénynek a menetrendszerű terminusra való

megírására. S ugyanezen okból nem hisszük, hogy jó könyv lehessen abból a Petőfi-almanachból, amelyben „a Társaság tizenkét tagja tizenkét novellában fog rávilágítani a költő életére hónapok szerint”. Aligha lesznek ezek jó novellák, a költő odafönn az Olympuson nem nagy örömmel fogja őket tudomásul venni, mert ő tudvalevőleg, mint minden igazi író, haragudott a rossz irodalmi művekre.

Még fontosabbak azok a programponatok, amelyek a Petőfi-Társaság programjáról hiányoznak. Mért nem gondol a társaság arra, hogy végre jó gondosan összeállított, izlésesen kiállított és olcsó Petőfi-kiadást adjon az olvasók kezébe? Ma, amennyire tudjuk, négy Petőfi-kiadás van könyv-árusi forgalomban. Ezek közül kettő igen jó, de csak sokpénzü ember szeresheti meg a drága ára miatt, a másik kettő pedig olcsónak olcsó ugyan, de nem teljes és az összeállításuk épp úgy, mint a kiállításuk, nem méltó a költőhöz.

A Petőfi-Társaságnak a dolga volna — anyag áldozatok árán is — hogy minden tekintetben ki tünő, izlésesen kiállított és teljes Petőfi-kiadást adni a magyar olvasó kezébe, olyat, amelyet meg szereshet minden szegény magyar ember és amely kielégítse a kényesebb izlésűeket is. Ezt a Petőfit aztán oda kellene adni jubileumi emlékjándékként minden középiskolai és polgárisiskolai diáknak. Mert Petőfi elsősorban az ifjúság költője, a fiatal szívek és fantáziákra tud legjobban hatni. A magyar fiataliságnak Jókai mellett Petőfi a leghathatósabb nevelője, ő az az ideálkép, akit a lelkes, temperamentumos és élénk fantáziájú magyar fiatal emberek maguk elé tűznek generációk óta és akihez hasonlítani mindögyiknek szívevágya. Petőfi hazafias költészetének fiatal lelkekre igéző hatása van: mindannyian a Petőfi füzében forraltuk egykor hazaszeretetünket. Mikor én harmadikosztályos gimnazistakoromban iskolai pályadíjat kaptam Petőfinek azt a zöldtáblás, egy vastag kötetből álló kiadást, amelyet a mai öregedő generáció oly jól ismer, — kimentem vele d. u. a pozson-

Duna-ígyébe, leheveredtem egy árnyas fa alá a fűbe, olvastam, kezdve az *Apostol*-on, végig a búbájosan muzsikáló verseket. Még ma is legmélyebb és legkedvesebb élményeim közé tartozik ez a délután, amelyen ifju szívvél és friss fogékonysággal először és egy életreszólóan átéltem Petőfi egész érzésvilágát, följutottam vele a költészet mennyországába és a művészet szellemével való első találkozásom után megrendülve, egy feledhetetlen emlékekkel mentem este haza.

Egy ilyen délutánt szerezni sok, nagyon sok-sőt minden magyar diáknak — ez volna az én szívem szerint a legszebb jubileumi ünnep. Elképzelem a kedves, nyiltarcu magyar fiúk ezreit, amint városi szobájukban, falusi kis kertjükben, a kisvárosi erdőszélen — mindenütt az országban, molhó szemmel hajolnak Petőfi versei fölé, — ez volna az az ünnep, amelyre fölkcacagna a szíve a költőnek odafönn a mennyországban.

Hogy ennek a rengeteg példányban osztogatott könyvnek az előállítása sokba kerülne? Nem hiszem, hogy ne lehetne a rávaló összeget előteremteni. Van elég sok gazdag ember Magyarországon, ezeknek meg kellene magyarázni a dolog nemzeti fontosságát. Muszáj volna megérteniök, hogy ez nemzeti kötelesség, — kellene egy apostoli lendületű ember, aki a propagandát kézbeveszi és végrehajtja. Annyi haszontalan célra adnak nagy pénzeket, kell hogy kerüljön erre is pénz.

Volna még egy pontja a Petőfi-ünnepnek: az elszakított területeken élő magyarok bekapcsolása. Ez azonban kényes kérdés, nem szabad sokat beszélni róla, meg kell valósítani lárma nélkül, okosan, tapirtattal, hőles nemzeti érzéssel. A szenvedő magyarok maguk is bizonyára meg fogják találni a módját, hogy az egész magyarság nagy ünnepét megünnepeljék. Ezt elvégre igazán nem tilthatja meg nekik a cseh, a román, a szerb. A Petőfi-ünnep a hlekben egységes magyarság ünnepe kell hogy legyen.